

Protokoll

Fra møte i Faggruppen for plantehelse

Dato: 28.02.11, kl. 11.00
Sted: Bioforsk Plantehelse, Ås
Møteleder: Leif Sundheim

Deltakere:

Fra Faggruppe for plantehelse (Faggruppe 9)

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), Trond Hofsvang, Christer Magnusson, Arild Sletten, Halvor Solheim, Trond Rafoss, Anne Marte Tronsmo (tilstede under sak 1-5), Bjørn Økland

Fra Mattilsynet, hovedkontoret, regelverksavdelingen, seksjon planter, økologi og GM (Ås):
Hanne Marit Gran (tilstede under sak 1-4) og Hilde Paulsen

Fra Mattilsynet, hovedkontoret, tilsynsavdelingen, seksjon planter og vegetabilsk mat (Ås):
Kåre Willumsen

Fra sekretariatet til VKM:
Elin Thingnæs Lid (ref.)

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Leif Sundheim ønsket velkommen til møtet. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden. Oppfølging av protokoll.

Under sak 4 i dagsorden ble det påpekt at Mattilsynet vil bestille en risikovurdering av flis og ikke av pellets. "Nytt fra EFSA" pleier å være fast punkt på dagsorden.

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes. "Nytt fra EFSA" vil bli behandlet under Sak 9 Eventuelt. På neste møte i faggruppen vil "Nytt fra EFSA" bli satt opp som eget punkt. Protokollen fra faggruppemøtet 12. november 2010 godkjennes.

3 Saker fra møtet i Hovedkomiteen

Trond Rafoss representerte faggruppen på møte i hovedkomiteen 14. desember (leder og nestleder av faggruppen kunne ikke stille). Rafoss ga en kort orientering om noen av sakene, og protokoll fra møtet ligger ute på vkm.no.

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

4 Saker som skal behandles på møtet

Risikovurdering av mykotoksiner i korn

I forkant av møtet hadde faggruppen fått tilsendt ad hoc-gruppens utkast til innledende plante helsedel i VKMs risikovurdering av mykotoksiner i korn. Faggruppeleder og Trond Rafoss, som begge deltar i ad hoc-arbeidet, ga en kort orientering om arbeidet så langt, og faggruppen fikk anledning til å gi innspill. I arbeidet fremover vil ad hoc-gruppen ferdigstille innledende del og ta fatt på delen som omhandler faktorer som påvirker infeksjoner og dannelse av mykotoksiner.

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning. Ad hoc-gruppen jobber videre med saken, og et nytt utkast vil bli behandlet på neste møte i faggruppen.

Risikovurdering av import av flis

Faggruppen mottok et råtkast til bestilling fra Mattilsynet i forkant av møtet. I og med at det er snakk om risikovurdering av en vare som kan inneholde flere blindpassasjerer som kan utgjøre en trussel mot norsk skog, så vil dette arbeidet kunne bli meget omfattende. Hovedutfordringen i første omgang blir å avgrense bestillingen på en hensiktsmessig måte, blant annet ut fra Mattilsynets behov og hva risikovurderingen skal brukes til.

Alternative tilnærminger til dette ble diskutert i lys av risikovurderingsstandarden ISPM no. 11. En alternativ organisering av arbeidet er at faggruppen starter med å levere en liste over skadegjørere som kan komme inn via den aktuelle varen og en risikokarakterisering av disse. Etter en slik første leveranse kan man deretter vurdere for hvilke av disse skadegjørerne det er behov for en full risikovurdering. En slik tilnæringsmåte er i henhold til ISPM no. 11.

Mattilsynet mottok også mer spesifikke tilbakemeldinger på formuleringer i utkastet til bestilling. Blant annet ser faggruppen at det ikke er mulig å imøtekomme Mattilsynets forslag til leveringsfrist.

Vedtak:

Mattilsynet tar med seg innspillene og vil komme tilbake til faggruppen med et mer fullstendig utkast til bestilling.

Faggruppen lager en ny årsplan for 2011

Sekretariatet har laget et utkast basert på endringer i fjorårets årsplan for faggruppen. Utkastet ble sendt ut til faggruppen i forkant av møtet.

Vedtak:

Utkastet godkjennes av faggruppen med de merknader som fremkom i møtet. Sekretariatet ferdigstiller årsplanen og sørger for at denne blir tatt inn i VKMs årsplan for 2011.

Kunnskapshull og forskningsbehov

Før møtet fikk faggruppemedlemmene tilsendt hovedkomiteens utkast til rapport om "Kunnskapshull og forskningsbehov som VKM har avdekket i sitt arbeid med risikovurderinger 2009-2010". Dette er første gang VKM tar sikte på å publisere en slik rapport. I rapporten vil hovedkomiteen fremheve noen forskningsbehov som spesielt viktige.

Det er derfor ønskelig at hver faggruppe prioriterer et område, helst noe av litt generell karakter og noe som omhandler særnorske behov. Det er også ønskelig at faggruppen beskriver eventuelle behov for norsk ekspertise innen sitt fagområde.

Vedtak:

Sekretariatet vil videreformidle innspillene fra faggruppen til hovedkomiteen.

5 Status for øvrige saker i faggruppen

Ingen saker.

6 Orientering fra Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om sine planer for bestillinger fremover:

Risikovurdering av heksekost og potetcystenematode (PCN)

En bestilling av risikovurdering av heksekost vil komme foran en eventuell bestilling av risikovurdering av PCN. Det er foreløpig uvisst når et utkast til bestilling blir sendt til faggruppen for diskusjon. En bestilling av en risikovurdering av PCN er lagt på vent i Mattilsynet foreløpig.

Kandidater for bestillinger av risikovurderinger av "nye skadegjørere"

Før møtet fikk faggruppen tilsendt et arbeidsdokument fra Mattilsynet med oversikt over tre aktuelle skadegjørere for en oppdatering av risikovurdering for norske forhold: *Agrilus planipennis* (Emerald Ash Borer) og de to asiatiske trebukkene *Anoplophora glabripennis* (Asian longhorned beetle) og *Anoplophora chinensis* (Citrus longhorn beetle). Oversikten skisserte også aktuelle spørsmål som Mattilsynet vil be VKM besvare for hver av skadegjørerne. EPPO har risikovurdert disse skadegjørerne noen år tilbake. Mattilsynet ser derfor for seg at VKM vurderer relevansen av risikovurderingene for norske forhold, og i tillegg besvarer de supplerende spørsmålene fra Mattilsynet.

Vedtak:

VKM avventer utkast til bestilling fra Mattilsynet.

7 Møter og annet av felles interesse

Risikovurdering av *Candidatus Liberibacter solanacearum* hos EPPO

EPPOs arbeid med en risikovurdering av *Candidatus Liberibacter solanacearum* nærmer seg slutten. Denne nye bakteriearten ble første gang funnet i 2008 på potet, tomat og andre *Solanaceum* arter i Amerika (USA, Mexico, Guatemala, Honduras) og på New Zealand. Skadegjøreren har i ettertid også blitt oppdaget på gulrot i Finland. Bakterien ser ut til å spres med en annen vektor i gulrot enn i *Solanaceum* spp. Bakterien er ikke funnet i EPPO-området for øvrig, og den ser ut til å kreve et varmere klima enn det vi har i Norge. Faggruppeleder deltar i utarbeidingen av risikovurderingen.

Bioforsk-konferansen 2011

På årets Bioforsk-konferanse presenterte faggruppetleder to VKM-postere: Faggruppens ”Risikovurdering av furuvednematode” og ”Risikovurdering av mørk ringråte ved import av matpoteter fra Nederland”. VKM oppfordrer medlemmene sine til å skape oppmerksomhet rundt risikovurderingene, og komiteen er svært takknemlig for bidrag som dette.

8 Nytt fra sekretariatet

Astrid Bjerkås i VKM sekretariatet ga en rask innføring i bruk av VKMs ekstranett. De som har problemer med tilgang kan kontakte faggruppekoordinatoren eller Bjerkås slik at det blir ordnet opp i.

Det er nå opprettet en egen side på vkm.no om EFSA's kontaktpunkt (Focal Points). VKM er offisielt norsk kontaktpunkt for EFSA. EFSA's kontaktpunkter skal fremme utveksling av informasjon og kunnskap mellom EFSA og EØS-landene og bidra i fellesprosjekter. I tillegg skal kontaktpunktene arbeide for å synliggjøre EFSA's arbeid i EØS-landene. Marie Louise Wiborg, assisterende direktør i VKM og koordinator for Hovedkomiteen, er ansvarlig for driften av det norske kontaktpunktet. Der er det også lagt ut mer generell informasjon om EFSA og EFSA's aktiviteter på denne siden.

9 Eventuelt

Nytt fra EFSA

Pågående arbeid i plantehelsepanelet

Trond Rafoss er medlem i plantehelsepanelet i EFSA, og ga en orientering om arbeidet som pågår der for tiden. Panelet jobber med en risikovurdering av *Monilinia fructicola* for EU. En simuleringsstudie tyder på at denne skadegjøreren kan spre seg nordover og utgjøre en trussel også i Norge. Mattilsynet bør se på vurderingen når den er ferdig.

Trond Rafoss sitter i arbeidsgruppen som skal revurdere RAPRA-prosjektets risikovurdering av *Phytophthora ramorum*. EFSA avventer noen studier på situasjonen som er under utvikling i Storbritannia og Irland med massive angrep av *Phytophthora ramorum* på Japansk lerk (*Larix kaempferi*) før uttalelsen ferdigstilles (senere enn mai). Japansk lerk er en ny vertsplante for *P. ramorum* og enda mer spesielt er det at *P. ramorum* også viser seg å kunne sporulere på denne verten. Det dramatiske i dette er at spredningen foregår i større omfang enn det man tidligere har sett, der sporulering har vært begrenset til vertplanter som utgjør undervegetasjon i skogen. Når sporuleringen foregår høyt oppe i trær vil vind kunne føre smitten over lengre avstander enn når smitten bare finnes nær bakken. I Norge har vi ca. 30 000 dekar med lerk der om lag 10 % er Japansk lerk.

EFSA's plantehelsepanel jobber også med en risikovurdering av *Solanaceous* pospiviroider (deriblant ”potato spindle tuber viroid”) for EU. Vurderingen vil være ferdig i løpet av våren.

Japan har søkt om unntak fra noen av de fytosanitære kravene EU har til import av bonsai- og figurklippede trær som er vertplanter for den asiatiske trebukken *Anoplophora chinensis*. EFSA's plantehelsepanel konkluderer at enkelte av de alternative tiltakene som Japan foreslår vil kunne føre til en økt risiko for innførsel av skadegjøreren. Det vites for lite til å kunne fullstendig utelukke at voksne individer flyr i perioden november - mars.

USA har søkt om godkjenning av en type varmebehandling i EUs krav til import av trevirke av vertplanter for skogskadegjøreren *Agrilus planipennis* ("Emerald Ash Borer"). EFSA har i den forbindelse blitt bedt om å gi en vitenskapelig uttalelse om risiko.

Status artikkel 36-liste

EFSA kan ha behov for hjelp til å samle data eller til å utarbeide ulike typer grunnlagsdokumenter. Noen oppdrag av denne typen kalles Artikkel 36-opppdrag. Artikkel 36-opppdrag er ikke forskningsprosjekter eller risikovurderinger. Bare institusjoner som står på EFSAAs liste over kompetente institusjoner (Artikkel 36-liste), kan søke om å påta seg eller delta i Artikkel 36-opppdrag. Oppdragene finansieres av EFSA. Faggruppen spurte om status for norske søknader til artikkel 36-listen. Faggruppens koordinator har undersøkt dette i etterkant av møtet:

Som EFSAAs kontaktpunkt i Norge har VKM utarbeidet en norsk artikkel 36-liste. Denne ble sendt fra Norge til EFSA innen fristen 30. november 2010. Status er, ifølge EFSA, at den norske listen etter planen skal behandles på EFSAAs styremøte 16.-17. mars. Det betyr med andre ord at det fortsatt vil ta noe tid før EFSA har avgjort hvilke norske institusjoner som eventuelt skal få stå på deres liste over institusjoner som får påta seg betalte oppdrag som beskrevet i EU Food Law Art. 36.

VKM har mottatt en foreløpig oversikt over hvilke Artikkel 36-opppdrag som EFSA planlegger å lyse ut i 2011. Denne oversikten har VKM videresendt til informasjon, selv om ingen norske virksomheter altså foreløpig kan påta seg slike oppdrag. <http://www.efsa.europa.eu/en/art36grants/docs/art36efsa2011scienceprojectgrants.pdf>

I tillegg til oppdragene under Artikkel 36, setter EFSA en del oppdrag ut på anbud. Dette er oppdrag som er åpne for alle, uavhengig om virksomheten står på Artikkel 36-listen eller ikke. <http://www.efsa.europa.eu/en/procurement/tenders.htm>

Les mer om EFSAAs artikkel 36-opppdrag på vkm.no.

10 Nye møtedatoer

Faggruppen vil invitere Artsdatabanken til neste faggruppemøte for å presentere risikovurderingsmetoden som Artsdatabanken har utviklet for arbeidet med den nye svartelisten. Dato for neste faggruppemøte vil bli avtalt på e-post.